

ΤΑΚΗΣ ΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

(1917-1981)

Μα τι θα πει κεκυρωμένος;

Εισαγωγή στην ποίηση και την ποιητική
του Τάκη Σινόπουλου

Ποιητής από τους σημαντικότερους και αντιπροσωπευτικότερους της Α΄ Μεταπολεμικής γενιάς, μεταφραστής, κριτικός και ζωγράφος, ο Τάκης Σινόπουλος γεννήθηκε το 1917 στην Αγουλινίτσα της Ηλείας, αλλά μεγάλωσε στον Πύργο. Σπούδασε Ιατρική στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και από το 1949 εργάστηκε ως γιατρός παθολόγος. Το 1941 επιστρατεύτηκε στον ελληνοϊταλικό πόλεμο και υπηρέτησε για μικρό διάστημα στο Λουτράκι, ενώ το 1945 επανεπιστρατεύτηκε και υπηρέτησε ως ανθυπίατρος σε διάφορες μαχόμενες μονάδες πρώτης γραμμής καθ' όλη τη διάρκεια του Εμφυλίου. Πρωτοδημοσίευσε το 1934 το ποίημα «Προδοσία» και το διήγημα «Η εκδίκηση ενός ταπεινού» στην εφημερίδα *Νέα Ημέρα* του Πύργου με το ψευδώνυμο Αργυρός Ρουμπάνης. Το 1937 μεταφράζει για πρώτη φορά στη *Νέα Εστία* Henry de Montherlant. Υπήρξε ιδρυτικό και ενεργό μέλος του Συλλόγου «Παρνασσός» Πύργου, που εξέδιδε το περιοδικό *Οδυσσέας*. Το 1962 τιμήθηκε με το Β΄ Κρατικό Βραβείο. Το 1965 γίνεται πρόεδρος της προκριματικής επιτροπής για το κινηματογραφικό Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης και από το 1966 μέχρι την επιβολή της δικτατορίας αναλαμβάνει εβδομαδιαίες λογοτεχνικές εκπομπές στο Ε.Ι.Ρ. Στην περίοδο της δικτατορίας συνέβαλε στην έκδοση των αντιδικτατορικών *18 Κειμένων* και των *Κειμένων 1* και *2*. Υπήρξε ιδρυτικό μέλος της «Εταιρείας Μελέτης Ελληνικών Προβλημάτων» (1970) και της «Πανελλαδικής Επιτροπής Δημοκρατικού Αγώνα» (1974). Το 1973 ανέλαβε Σύμβουλος Γραμμάτων της έκδοσης *Το Χρονικό* του καλλιτεχνικού-πνευματικού κέντρου «Ωρα». Συνεργάστηκε με τα περιοδικά *Νέα Εστία*, *Κοχλίας*, *Μακεδονικά Γράμματα*, *Επιθεώρηση Τέχνης*, *Σημερινά Γράμματα*, *Εποχές*, *Κριτική*, *Συνέχεια*, *Τραμ* κ.ά, στα οποία και δημοσίευσε ποιήματα, μελέτες, μεταφράσεις και βιβλιοκρισίες. Μετέφρασε Γάλλους κυρίως ποιητές και δοκιμιογράφους, μεταξύ των οποίων και τους G. Apollinaire, P. Éluard, T. Zara, Z. Supervielle, αλλά και E. Pound κ.ά. Ποιήματά του μεταφράστηκαν στα Αγγλικά, τα Γαλλικά, τα Ιταλικά και τα Γερμανικά. Πέθανε ξαφνικά ανήμερα το Πάσχα του 1981 στον Πύργο.

Εξέδωσε τα βιβλία α) Ποίηση: *Μεταίχμιο* (1951), *Άσματα Ι-ΧΙ* (1953), *Η γνωριμία με τον Μαξ* (1956), *Μεταίχμιο Β΄* (1957), *Ελένη* (1957), *Η νύχτα και η αντίστι-*

ξη (1959), *Το άσμα της Ιωάννας και του Κωνσταντίνου* (1961), *Η ποίηση της ποίησης* (1964), *Πέτρες* (1972), *Νεκρόδειπνος* (1972), *Το Χρονικό* (1975), *Συλλογή I 1951-1964* (1976, Συγκεντρωτική έκδοση), *Ο χάρτης* (1977), *Νυχτολόγιο* (1978), *Συλλογή II 1965-1980* (1980, Συγκεντρωτική έκδοση, που περιλαμβάνει επιπλέον τη συλλογή *Δρομοδείχτες 1960-1980*). Μετά τον θάνατό του εκδόθηκαν τα βιβλία: *Το Γκρίζο φως* (1982) και *Ποιήματα για την Άννα* (1999). β) Μελέτες: *Στροφή 1931-1961* (1961), ανάτυπο από τον τόμο «Για τον Σεφέρη», *Τέσσερα μελετήματα για τον Σεφέρη* (1984).

Ο Σινόπουλος ανδρώθηκε στη σκληρή και δύσκολη 15ετία 1936-1950. Σ' αυτό το διάστημα συνυπάρχουν κλίμα διεθνούς αγωνίας και αβεβαιότητας, που οδηγεί στον Β' Παγκόσμιο πόλεμο, κορυφαία ιστορικά συμβάντα για τη χώρα μας (μεταξική δικτατορία, Πόλεμος, Κατοχή, Αντίσταση, Εμφύλιος) και προσωπικές για τον ποιητή συγκυρίες: περιπέτειες και βιοτικές δυσχέρειες στη διάρκεια της κατοχής, η οδυνηρή και τραυματική εμπειρία της συμμετοχής του στον Εμφύλιο, έντονες λογοτεχνικές ανησυχίες. Όλα αυτά, και κυρίως τα βιώματα από την Κατοχή και τον Εμφύλιο, αποτέλεσαν συνταρακτική εμπειρία, επέδρασαν δραματικά στον ψυχισμό του, όξυναν την κοινωνικοπολιτική συνείδησή του και σημάδεψαν καθοριστικά την πνευματική του δημιουργία. Η ψυχροπολεμική δεκαετία του '50 που ακολούθησε και η δεκαετία του '60 με τη νέα, εκτός των άλλων, δικτατορία απλώς εδραίωσαν την ήδη διαμορφωμένη συνείδησή του.

Μπορούμε να διακρίνουμε δύο κύκλους στην ποιητική πορεία του Σινόπουλου, όχι τόσο από την άποψη των θεμάτων του, που είναι συγγενικά, όσο από την άποψη του τρόπου γραφής, αλλά και της χρήσης ή μη του μυθικού στοιχείου. Ο πρώτος κύκλος, της μυθοποίησης, περιλαμβάνει τις συλλογές από το 1951 έως το 1964 και σηματοδοτείται από την καταγραφή κατοχικών και εμφυλιοπολεμικών εμπειριών, με «επισκέψεις» νεκρών που ζουν στη μνήμη του ποιητή. Η πραγματικότητα περνά στην ποίησή του μέσω σκοτεινών συμβόλων και προσωπείων. Οι καταβολές είναι εμφανείς: αγγλοσαξωνικός μοντερνισμός, Όμηρος, Δάντης («Κόλαση»), Σεφέρης. Πρόκειται για ποίηση περιγραφική και εικονοποιητική, πληθωρικά λυρική και έντονα στοχαστική, με κυρίαρχη την αίσθηση της φθοράς. Ο λόγος είναι μεταφορικός, μουσικός και πυκνός σε εξάρσεις, πολλές φορές ωστόσο πλαταιαστικός και φλύαρος και με τάση ωραιολογίας.

Η πρώτη ποιητική συλλογή του, *Μεταίχμιο* (1951), με έντονο το συναισθηματικό στοιχείο και με επιρροές από την *Έρημη χώρα* του Eliot, αλλά και από τον Pound, αποπνέει δραματική ένταση, καθώς κινείται σε ατμόσφαιρα βαριά και εφιαλτική, γεμάτη παραισθήσεις, άγχος, μοναξιά, ενοχές. Το τοπίο είναι σκοτεινό: *τοπίο θανάτου*. Τα *Άσματα I-XI* (1953) αποτελούν την ποιητική ανταπόκριση του Σινόπουλου σε διάφορες ατομικές εμπειρίες συναισθηματικού ή διανοητι-

κού επιπέδου. Η μουσική είναι παρούσα, ο λόγος είναι φορτισμένος και πληθωρικός, ενώ παρατηρείται χαλάρωση στη νοηματική αλληλουχία. Η *Γνωριμία με τον Μαξ* (1956), το πλέον «καθαρό» και το λιγότερο σκοτεινό από τα πρώτα έργα του, με κοινωνική και ουμανιστική προβληματική, προβάλλει την ανθρωπιά και την καλοσύνη ως λύση στο αδιέξοδο της βίαιης εποχής του. Ο στίχος, ευλύγιστος και υποβλητικός, εναλλάσσεται με πρόζα, το ύφος είναι διαυγές, η έκφραση λιτή, χωρίς την ωραιολογία των προηγούμενων συλλογών.

Στο *Μεταίχμιο Β΄* (1957) παρατηρούμε έναν «σκοτεινό και υπερβατικό συμβολισμό» με έντονες ποιητικές εικόνες. Σε σχέση με το πρώτο *Μεταίχμιο* υπάρχει ο ίδιος ασφυκτικός κόσμος, περισσότερο μάλιστα εφιαλτικός, καθώς αντανάκλα την αγωνιώσα και ταραγμένη ψυχή του ανθρώπου της εποχής. Το τοπίο είναι σκοτεινότερο, σηματοδεδεμένο από την καταστροφή. Ο φόβος εμφανίζεται γυμνός, πρόσωπα και χώροι γίνονται σύμβολα και ο Σινόπουλος κοιτάζει τα πράγματα με πολιτική αντίληψη. Η φωτιά και το κάψιμο διατρέχουν όλο σχεδόν το βιβλίο και παραπέμπουν στη σχέση του ποιητή με την εποχή του. Το ποίημα «Ο Καιόμενος» αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα: ο ποιητής, αν και παραμένει μέσα στο πλήθος θεατής, συμμετέχει ψυχικά στο δράμα: «Στην εποχή μας όπως και σε περασμένες εποχές/ άλλοι είναι μέσα στη φωτιά κι άλλοι χειροκροτούνε.// Ο ποιητής μοιράζεται στα δυο». Ο χώρος και ο χρόνος του «Καιόμενου» είναι η περίοδος του Εμφυλίου. Το ποίημα σφύζει από δραματική ένταση, που σταδιακά πυκνώνει και ενισχύεται με τον λιτό, μικροπερίοδο λόγο. Μαρτυρία της εφιαλτικής εποχής του Εμφυλίου, που εκφράζει την ποιητική αντίδραση του Σινόπουλου στα γεγονότα, είναι και το ποίημα «Φίλιππος». Σ' αυτό το ποίημα εγγράφεται επιπλέον και η διάψευση των επαναστατικών οραμάτων· γι' αυτό και επικρατούν στοχασμοί και αγωνιώδεις κραυγές: «Εδώ στοχάζομαι δε θα ξανάρθει ο Φίλιππος/ σε τούτη την ακίνητη κοιλάδα./ Πολλά του τάξαμε από λάφυρα κι από σειρήνες./ Μα κείνος ήτανε στραμμένος σ' άλλα οράματα./ Μια απέραντη πατρίδα ονειρευότανε. Πού είναι το πρόσωπό σας/ το αληθινό σας πρόσωπο; μου φώναξε./ Έφυγε κλαίγοντας ανέβηκε τα λαμπερά βουνά» και παρακάτω: «Ποιο είναι το δικίο του πολεμιστή/ ο αγώνας που σε πάει σε άλλον αγώνα;». Πρόκειται για δραματικό μονόλογο με γλώσσα κινηματογραφική. Στα εναλλασσόμενα flash back τα γεγονότα δεν προβάλλονται χρονολογικά, αλλά όπως αναδύονται από τη μνήμη του ποιητή στην προσπάθειά του να ζωντανέψει το παρελθόν. Και στο ποίημα «Ο Οδυσσέας στο ποτάμι» το δεύτερο επίπεδο είναι εμφυλιοπολεμικό και αντανάκλα προσωπικά βιώματα του ποιητή. Χρέος του Οδυσσέα-ποιητή, που διεσώθη, είναι να θυμηθεί τους συντρόφους, που χάθηκαν. Η *Ελένη* (1957) είναι ένα εκτενές ποίημα, που από πλευράς τεχνοτροπίας κινείται ανάλογα με το *Μεταίχμιο Β΄*. Η *Ελένη*, σύμβολο αιώνιας θηλυκότητας, γίνεται επιπλέον «το σύμβολο ενός ανέφι-

κτου φυσικού και γήινου ιδεώδους» (Κ. Φράιερ). Το *Μεταίχμιο*, τα *Άσματα Ι-ΧΙ*, το *Μεταίχμιο Β΄* και η *Ελένη* αποτελούν ενότητα, που αναπτύσσει μια μυθική ανθρωπογεωγραφία σε κλίμα φθοράς.

Στη συλλογή *Η νύχτα και η Αντίστιξη* (1959) η δραματική ένταση ωριμάζει, ενώ ο ζοφερός διάκοσμος, τα σύμβολα και τα μυθολογικά θέματα ατονούν. Το *Άσμα της Ιωάννας και του Κωνσταντίνου* (1961) είναι τολμηρή σε ποιητική γλώσσα σύνθεση, με θέμα τη μοναξιά και την τραγική αδυναμία επικοινωνίας. Οι δύο αυτές συλλογές αποτελούν ενότητα με ποίηση εσωτερικότερη, υπαρξιακής διάστασης. Η *Ποίηση της Ποίησης* (1964) είναι σειρά σημειώσεων και στοχασμών, λυρικά και ενίοτε μεταφορικά διατυπωμένων, που πραγματεύονται άμεσα ή έμμεσα την ποιητική δημιουργία.

Ο δεύτερος κύκλος, της απομυθοποίησης, περιλαμβάνει τις υπόλοιπες συλλογές του Σινόπουλου. Εδώ ο ποιητής επιχειρεί έξοδο από το προσωπικό και μετάβαση στο πολιτικό και ιστορικό δράμα. Τα γνωστά θεματικά μοτίβα του θανάτου και της φθοράς παραμένουν, ενώ τα μυθικά και συμβολικά πρόσωπα γίνονται συγκεκριμένα και επώνυμα. Τα εκφραστικά μέσα ανανεώνονται και ο λόγος, αποφλοιωμένος λυρικά και απαλλαγμένος από ρητορικότητα, απογυμνώνεται και αποσυναρμολογείται.

Οι *Πέτρες* (1972) περιλαμβάνουν μικρά, καίρια και δραστικά ποιήματα που συμπυκνώνουν το εσωτερικό αδιέξοδο του ποιητή. Στον *Νεκρόδειπνο* (1972), την καλύτερη και κορυφαία ποιητική σύνθεση του Σινόπουλου, ορατά θέματα είναι ο έρωτας, ο πόλεμος, η ποίηση και ο χρόνος. Το βιβλίο γέμει ονομάτων και αποτελεί προσπάθεια να κλείσουν οι λογαριασμοί του ποιητή με τους χαμένους συντρόφους. Συντίθεται από κομμάτια μνήμης που κατατίθενται ανάκατα· χρησιμοποιείται η τεχνική του κινηματογραφικού ταυτοχρονισμού: ταυτόχρονη προβολή των γεγονότων, άσχετα από τον χώρο και τον χρόνο που συνέβησαν. Ο στίχος είναι μακρύς, ο ρυθμός πυκνός, ο τόνος έντονα και κυκλικά αφηγηματικός. Το *Χρονικό* (1975), η πιο άνιση και η πιο φιλόδοξη ποιητική σύνθεση του Σινόπουλου, σχολιάζει την πολιτική μας περιπέτεια. «Φιλοδοξεί το *Χρονικό* να είναι ο μύθος μιας ολάκερης εποχής», λέει ο ίδιος. «Το *Χρονικό* είναι σε τελευταία ανάλυση ένα ποίημα “πολιτικό”, με την έννοια της συμμετοχής του ποιητή στα πράγματα της πολιτείας, όχι φυσικά με την ένταξη σε μια συγκεκριμένη κομματική ιδεολογία». Πρόκειται για ανακεφαλαιωτική συλλογή, με επιπλέον θέματα από την περίοδο της δικτατορίας (Δίκη Δημοκρατικής Άμυνας, Πολυτεχνείο). Ο *Χάρτης* (1977) είναι βιβλίο με κείμενα ποιητικής. Το *Νυχτολόγιο* (1978) είναι ένα αποσπασματικό αφήγημα, με ποιητική και προζαϊκή γραφή, σε μορφή ημερολογιακής ποιητικής αυτοβιογραφίας. Το *Νυχτολόγιο* και ο *Χάρτης*, όπως έχει επισημανθεί, περιέχουν ύλη κυρίως

προπονητική. Στο *Γκριζο φως* (1982) η ταραγμένη από τους εφιάλτες φαντασία του ποιητή γαληνεύει.

Τα *Ποιήματα για την Άννα* (1999), γραμμένα όλα μαζί, σύμφωνα με την αποδέκτριά τους, και σε εποχή πολύ προγενέστερη της έκδοσής τους, είναι ποιήματα με πληθωρικό λυρισμό και έντονο ερωτισμό.

Η ποίηση του Σινόπουλου είναι σκοτεινή. Κυριαρχείται από κλίμα θανάτου, φθοράς, ερήμωσης και διάλυσης. Ο θάνατος προβάλλεται με ποικίλες εκδοχές που υποβάλλονται με σύμβολα. Μπορεί να είναι θάνατος βιολογικός, αλλά και μοναξιά, χωρισμός, εγκατάλειψη, απειλή, έλλειψη επικοινωνίας, στέρηση. Η πιο ζωντανή παρουσία στην ποίησή του είναι οι νεκροί, και μάλιστα όχι τόσο οι μυθικοί όσο οι πραγματικοί, γεγονός που προκαλεί αμεσότητα. Η απώλεια φίλων και συντρόφων στον στρατό και τη ζωή γεννά αίσθημα ενοχής στον επιζήσαντα ποιητή. Οι νεκροί κατακλύζουν την ψυχή του σαν τύψεις και ζητούν δικαίωση γι' αυτό και, στην προσπάθειά του να απαλλαγεί από αυτό το βασανιστικό αίσθημα, τους καλεί να πιουν από το αίμα του. Ωστόσο, εξισορροπητικά στην έντονη παρουσία του θανάτου, προβάλλει ένα άλλο βασικό θέμα της ποίησής του, ο έρωτας, έστω και ως τυραννικό παιχνίδι μεταξύ επιθυμίας και ανεκπλήρωτου. Επομένως η ζωή δεν εξοβελίζεται. Επιπλέον, αν και ποιητής της απογοήτευσης και της απαισιοδοξίας, ο Σινόπουλος πιστεύει στη δύναμη της ποίησης ως λυτρωτικού διεξόδου, ενώ η ελπίδα δεν έχει εντελώς χαθεί: «Ονειρεύομαι πως θα 'ρθει κάποτε ο καιρός που ο λύκος και τ' αρνί θα ξεδιψάνε από το ίδιο ποτάμι. Τότε θα λάμπει του θεού το πρόσωπο».

Άλλα θεματικά μοτίβα στην ποίηση του Σινόπουλου είναι: η δυναστευτική μνήμη (το μέσο δια του οποίου παρουσιάζεται στην ποίησή του το τοπίο θανάτου) – «αιμορραγούσα», «διψασμένη», σαν «φωτιά αδυσώπητη»: η νύχτα και το σκοτάδι ως απουσία φωτός, ως εφιάλτης της σχέσης με τον εαυτό μας και τους άλλους, ως ιστορικοπολιτική κατάσταση της εποχής του· η μοναξιά, υπαρξιακή και οντολογική, που προέρχεται από το αδύνατο της ανθρώπινης επικοινωνίας· η σιωπή αλλά και οι κραυγές αγωνίας· το «θανάσιμα θολό» φως και ο «βάρβαρος», «ματωμένος» ήλιος, στη φυσική και συμβολική μορφή του (Ο Σινόπουλος ζει σ' ένα τοπίο καταστρεπτικού και όχι, όπως συνήθως στους άλλους ποιητές, ζωοφόρου ήλιου. Στο ποίημα «Ο Οδυσσέας στο ποτάμι» προβάλλονται τα δύο αυτά μοτίβα του φωτός και του ήλιου, αλλά εκεί, κατ' εξαίρεση, υποδηλώνουν ζωή, ελπίδα, έρωτα)· ο πυρετός, η φωτιά, η φλόγα και το κάψιμο στην ιδιότητά τους να αφανίζουν, να κάνουν στάχτη τα πράγματα, αλλά και το ανθρώπινο σώμα (βλ. το ποίημα «Ο Καιόμενος»).

Στην ποίηση του Σινόπουλου υπάρχει κοινωνική και υπαρξιακή διάσταση. Ο ποιητής έζησε έντονα την πολιτικοκοινωνική κατάσταση της εποχής και εξέφρα-

σε με αδέκαστη κρίση, έξω από ιδεολογικούς ανταγωνισμούς, την εμπειρία του από τη βίωση της ιστορίας, καθώς και την υπαρξιακή αγωνία που γέννησε η σύγχρονη βαρβαρότητα και το αδιέξοδο των ανθρώπινων σχέσεων. Η ποίησή του είναι μια μαρτυρία που εκφράζει με δραματικό τρόπο τη φρίκη, την απελπισία, το άλγος και το άγχος της ταραγμένης εποχής του.

Έκδηλη σε όλη την ποίησή του είναι η αγωνία του Σινόπουλου για τη γλώσσα. Η γλώσσα του είναι προσωπική, πυκνά λυρική, ατμοσφαιρική και γενικά αντισυμβατική, ο ποιητικός λόγος εξαιρετικά επιμελημένος και διαυγής, με λογική διάρθρωση, μελετημένη αρχιτεκτονική και καίριο στοχασμό. Χαρακτηριστικά στοιχεία της γραφής του είναι οι ασύνδετες και σύντομες προτάσεις (που προσδίδουν ρυθμό γοργό και ασθματικό), οι απροσδόκητες συζεύξεις λέξεων, οι επαναλήψεις, οι αντιθέσεις, οι παρηχήσεις (που προκαλούν μουσικότητα), η φειδώ στη χρήση σημείων στίξης, τα πεζολογικά στοιχεία. Εκφραστικές του σταθερές είναι η αφηγηματικότητα και η εικόνα. Η αφηγηματικότητα, τεχνική κινηματογραφική, μέσα από την περιγραφή, τους διαλόγους και τους μονολόγους, τη συστολή και τη διαστολή του χρόνου, τις διαφορετικές αφηγηματικές φωνές και εστιάσεις, δημιουργεί αίσθηση δραματική, που οδηγεί συχνά σε κορύφωση. Η εικόνα του, συναισθηματική και διανοητική, τείνει να αποκαλύψει τη μέσα πλευρά των πραγμάτων.

Παράλληλα με το ποιητικό του έργο ο Σινόπουλος ανέπτυξε αξιόλογη κριτική και δοκιμιογραφική δραστηριότητα. Άρχισε να δημοσιεύει από το 1949 και κράτησε τη στήλη της κριτικής κυρίως στα περιοδικά *Σημερινά Γράμματα* (1954-1955), *Κριτική* (1959-1961), *Εποχές* (1963-1967), *Η Συνέχεια* (1973). Έκρινε προπάντων ποιητικά βιβλία της Α΄ Μεταπολεμικής γενιάς. Ο Σινόπουλος άσκησε σοβαρή κριτική, με παρρησία γνώμης, ειλικρίνεια και τόλμη. Τα σημαντικότερα κριτικά κείμενά του γράφτηκαν στα περιοδικά *Κριτική* και *Εποχές*. Στην *Κριτική* τον απασχολούν ζητήματα έκφρασης, τεχνοτροπίας, γλώσσας και μορφής εξίσου με τη θεματολογία. Στις *Εποχές* ο κριτικός του λόγος είναι κατασταλαγμένος και πυκνός, χωρίς πλατειασμούς και τάση για ωραιολογία. Τα κείμενα αυτά, καθώς αναφέρονται με αφορμή το κρινόμενο βιβλίο σε γενικότερα θέματα που αφορούν την ποίηση, ανάγονται σε δοκίμια. Τα σεφερικά μελετήματα του Σινόπουλου, από τα καλύτερα για τον Σεφέρη, είναι ακριβή, διεισδυτικά και εύστοχα.

Ο Σινόπουλος ασχολήθηκε και με τη ζωγραφική. Άρχισε να ζωγραφίζει το 1960, οπότε και πραγματοποίησε την πρώτη ατομική του έκθεση. Ακολούθησε την τεχνοτροπία της *informel* (άμορφη τέχνη). Αρχικά τα χρώματά του ήταν βαριά και έντονα στην πολυχρωμία τους, ώσπου κατέληξε στο ασπρόμαυρο. Είχε αίσθηση του χώρου και χειριζόταν τα χρώματα κατευθείαν, χωρίς να σχε-

διάζει. Η τελευταία του δουλειά, οι «Πέτρες», είναι η πιο προσωπική και κυρίως δηλωτική του ποιητή Σινόπουλου.

Ο Τάκης Σινόπουλος διαθέτει ασφαλώς ευδιάκριτη φωνή στη μεταπολεμική ποίηση και είναι ένας από τους σπαρακτικότερους και εκφραστικότερους ποιητές μας. Απέφυγε τα κραυγαλέα συνθήματα και αξιοποίησε τα προσώπια και τα σύμβολα, για να εκφράσει το πρόσωπο της καθημαγμένης εποχής του. Η ποίησή του κυριαρχείται από τραγική αυτογνωσία. Είναι, αν και λυρική ιδιοσυγκρασία, ένας δραματικός ποιητής.

ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Περιοδικό *Σήμα*, τεύχ. 17, Μάιος-Ιούνιος 1977 (αφιερωματικό τεύχος)
- Κίμων Φράιερ, *Τοπίο θανάτου. Εισαγωγή στην ποίηση του Τάκη Σινόπουλου*, Κέδρος 1978
- Περιοδικό *Εποπτεία*, τεύχ. 5, Νοέμβριος 1980 (αφιερωματικό τεύχος)
- Περιοδικό *Αντί*, τεύχ. 205, 14 Μαΐου 1982 (αφιερωματικό τεύχος)
- Μιχάλης Πιερής, *Ο χώρος και τα χρόνια του Τάκη Σινόπουλου 1917-1981. Σχεδιάσμα βιο-εργογραφίας*, Ερμής 1988
- Τάκης Σινόπουλος, *Χρονικό αναγνώσεων. Βιβλιοκρισίες για τη μεταπολεμική ποίηση*, Εκδόσεις Σοκόλη 1999
- *Για τον Σινόπουλο. Κριτικά Κείμενα*. Εισαγωγή, ανθολόγηση κειμένων: Ευριπίδης Γαραντούδης, Εκδόσεις Αιγαίον 2000

[Δημοσιεύτηκε στο περιοδικό *Οροπέδιο*, τεύχ. 15, Καλοκαίρι 2015]